

K některým názorům prezentovaným na semináři 18. 3. 2010 na MZ ČR

Stránky SHKM už informovaly o semináři na ministerstvu, který se konal k důležitým problémům v hygienické službě. I když diskuse k předneseným referátům byla chudá, objevily se názory, které stojí za zmínku.

JUDr. Krýsová uvedla, že zdravotní ústavy, příspěvkové organizace ministerstva zdravotnictví, které vznikly ze zákona (č.258/2000 Sb.), jsou v ČR dost nezvyklé, protože množství jiných příspěvkových organizací v resortu původ v zákonu nemá a navíc zdravotní ústavy už v podstatě ztratily charakter příspěvkové organizace, když od ministerstva dnes žádný příspěvek nedostávají. Příjmy ZÚ za služby pro krajské hygienické stanice dnes tvoří jen 7 % jejich celkových příjmů. Dr. Krýsová patrně soudí, že by ZÚ ze zákona O ochraně veřejného zdraví měly být vypuštěny.

Podobnou informaci použil ve svém vystoupení ve sněmovně 18. 3. 2010 náměstek Šnajdr, když poslancům vysvětloval, že pro zdravotní ústavy platí běžná kritéria hodnocení komerční efektivity. Přitom řekl: ...“ bez jakékoliv vazby, souvztažnosti a kooperace (*pozn. týkalo se souvztažnosti s KHS a SZÚ!*) zde máme takzvané zdravotní ústavy, jejichž jedinou činností nebo základní činností je poskytování standardních laboratorních činností, to znamená chemických laboratoří, hygienických laboratoří, mikrobiologických laboratoří, hlukových laboratoří a podobně.“

Připomínám, že v zákoně č.258/2000 Sb. však úmyslně a právem je § 86 stanoveno, že se zdravotní ústavy zřizují pro účely státního zdravotního dozoru a dále ke sledování ukazatelů zdravotního stavu obyvatelstva a faktorů životního prostředí a životních a pracovních podmínek, k podílení se na provádění místních programů ochrany a podpory zdraví, jakož i k výchově k podpoře a ochraně veřejného zdraví a k poskytování poradenských služeb na úseku veřejného zdraví.

Zdravotní ústavy mají tedy mezi příspěvkovými organizacemi zvláštní postavení, protože se podílejí na úkolech, o které má stát zájem a zákon zde potvrzuje politickou objednávku na realizaci vyjmenovaných činností. Pokud tato důležitá fakta nezná první náměstek ministryně zdravotnictví, svědčí to o jeho nedostatečných znalostech nebo účelovém překrucování, pokud tato ustanovení ve své činnosti neakcentuje a nerozvíjí hlavní hygienik, je to ještě horší.

Důsledkem nerespektování zákona 258/2000 Sb. ministerstvem zdravotnictví bylo rozvrácení

systemu podpory zdraví v ČR, když byla na zdravotních ústavech tato pracoviště zrušena a pracovníci převedeni na SZÚ, potom jich ještě množství propuštěno a polovina regionálních pracovišť zrušena. Zákon naprosto právem pokládal dislokaci těchto aktivit v regionech za prvek důležitý pro jejich efektivní práci.

Pokud dnes zdravotní ústavy dokáží zajišťovat laboratorní služby bez státního příspěvku je to výtečná zpráva. Podpora zdraví a sledování zdravotního stavu však nejsou bezprostředně výdělečné činnosti a na ně by zdravotní ústavy dotaci měly dostávat, tím spíš, když se na jejich státním příspěvku ušetřilo 600 mil. Kč/r. Zákon stále ještě platí. Z ekonomického hlediska to pro stát není ztrátová dotace. Je známo, že efektivní preventivní programy přinášejí 2 – 10 ti násobný zisk v úspoře nákladů na léčení nemocí. Podobně si lze představit, že by krajské hygienické stanice u zdravotních ústavů neobjednávaly jen laboratorní vyšetření, ale i potřebné průzkumy zdravotního stavu, např. o zdravotních efektech plnění programu ZDRAVÍ 21, sérologické přehledy, které se už neúnosně dlouho neprovedly, šetření o incidenci zdravotně rizikových faktorů v populaci, monitorování nutričního stavu apod.

K mému sdělení na citovaném semináři o současných problémech hygienické služby podotknul jeden krajský hygienik: Kritizuješ, že se hygienická služba příliš věnuje dozoru a málo rozvíjí primární prevenci a podporu zdraví; kdyby na tyto aktivity byla větší politická objednávka, mohlo by to být jinak. Připomínám tedy, že existující politickou objednávkou je zákon č. 258/2010 a program vlády ZDRAVÍ 21. Ministerstvo zdravotnictví však ustanovení těchto dokumentů nerespektuje.

Doc. MUDr. Jaroslav Kříž,

28. 3. 2010.